

گفت و گو با کارگردان نمایش «آقای رستم! لطفا احترام خودتان را نگه دارید»

وقتی رستم بلاگر می شود

شکیبا افخمی راد

گزارش روز

در روزهایی که هنرمندان کمی در رشته هنرهای نمایشی به سراغ آثار ادبیات کلاسیک کشورمان می روند، روی صحنه رفتن نمایش «آقای رستم! لطفا احترام خودتان را نگه دارید»، را می توانیم به فال نیک بگیریم؛ نمایشی به کارگردانی مصطفی نصیری و نویسندگی ستاره فرساکه اقتباسی از داستان هفت خان رستم است و نگاهی مدرن به شاهنامه فردوسی دارد. هرچندکه ممکن است عده‌ای به خاطر همین نگاه متفاوت و نو به شاهنامه انتقاداتی را درباره آن مطرح کنند. نمایش «آقای رستم! لطفا احترام خودتان را نگه دارید» با بازی بازیگرانی چون تارخ اردشیری، جلال شهبازنژاد، محمدرضا ارجمندی، محمد سادات، سجاد علی‌آبادی، حجت سادات، امیرحسین خطیبیان و رامین رخ فروز، این شب ها در تماشاخانه انوشیروان ارجمند پردیس تئاتر مستقل درحال اجراست. به همین بهانه و همچنین با توجه به نزدیک شدن به روز بزرگداشت فردوسی با کارگردان آن گفت وگو کرده‌ایم؛ همچنین در ادامه نظر محمد مداح حسینی، منتقد تاتار و استاد دانشگاه، را درباره نمایش «آقای رستم! لطفا احترام خودتان را نگه دارید» و نگاه متفاوتش به شاهنامه جویا شده‌ایم.

● نگاهی مدرن به هفت خان رستم

مصطفی نصیری که سابقه روی صحنه بردن نمایش‌های چون «توران دخت» و «الکترا» را

● نگاه متفاوت نسل جدید به شاهنامه

محمد مداح حسینی، منتقد و استاد دانشگاه، هرگونه برگشت به متون کلاسیک ادبیات فارسی و کلتجار رفتن با آن ها را اتفاقی خسته و مبارک می داند و همچنین باور دارد که شیوه های جدید تئاتر را می توان از طریق رویارویی با متون کلاسیک به شکل دقیق تری کشف و فهم کرد. کاری که در تئاتر جهان با متون تراژدی یونانی و آثار شکسپیر انجام شد.

او درباره میزان بهره گیری و اقتباس از شاهنامه در هنرهای نمایشی نیز می گوید: سال هاست که از فردوسی فقط به عنوان یکی از مخاخر فرهنگی به مثابه زینت المجالس دانشکده های یاد می شود و همه فعالیت ها درباره این فیگور فرهنگی به نسخه شناسی، واژه شناسی و کشف ابیات الحاقی در شاهنامه محدود شده است. البته این فعالیت ها هم ارزشمند هستند ولی وقتی همه تلاش ها فقط در این حوزه خلاصه می شود، می توان نتیجه گرفت که عده ای کارشان را به درستی انجام نمی دهند. مداح حسینی ادامه می دهد: فردوسی شناسان ما (مانند دکتر جلال خالقی مطلق، آیدینلو و خطیبی) کار خود را به درستی انجام داده اند، اما شاید افراد دیگری، از جمله داستی تئاتر، کمتر به این موضوع توجه کرده اند، بنابراین می بینیم که تقریباً فردوسی هیچ نقشی در سینما و تئاتر ما ندارد؛ اگر هم در گذشته نقشی داشته، فقط در شکل کلاسیکش بوده است؛ شکلی که حداقل این روزها بسیار کسل کننده و بی مخاطبی می نماید. این استاد دانشگاه با اشاره به نگاه متفاوت نسل جدید با حداقل نسل جدید درام نویسی ایران به گنجینه های ادبیات کلاسیک کشور بیان می کند؛ این نسل مانند نسل های پیش از خود نیست که برای ادبیات کلاسیک قداستی ویژه قائل باشد و فقط با یک خوانش و رویکردی خاص از آن بهره برد. درواقع شاهنامه برای نسل جدید یک متزیال مامد اولیه است که می تواند از آن استفاده کند، به همان میزان که می تواند از یک انیمیشن تلویزیونی

خبر ویژه

مشارکت مرکز ارتباطات و رسانه آستان قدس رضوی روی آنتن می رود. به گزارش مهر، سجاد اسدی، تهیه کننده سریال «روزی روزگاری برادر»، با اشاره به موضوع این سریال، گفت: داستان درباره شهدای مفقودالثر هشت سال دفاع مقدس و عنایت حضرت رضا^ع به آن هاست. وی ادامه داد: شخصیت اصلی سریال، دکتر تدین، برادر یکی از فرماندهان جنگ است که سال هاست مفقودالثر بوده و از آنجاکه

هم زمان با آغاز دهه کرامت، سریال

تلویزیونی «روزی روزگاری برادر»، به کارگردانی محمدرضا آهنگج و تهیه کنندگی سجاد اسدی، با مشارکت مرکز ارتباطات و رسانه آستان قدس رضوی روی آنتن می رود. به گزارش مهر، سجاد اسدی، تهیه کننده سریال «روزی روزگاری برادر»، با اشاره به موضوع این سریال، گفت: داستان درباره شهدای مفقودالثر هشت سال دفاع مقدس و عنایت حضرت رضا^ع به آن هاست. وی ادامه داد: شخصیت اصلی سریال، دکتر تدین، برادر یکی از فرماندهان جنگ است که سال هاست مفقودالثر بوده و از آنجاکه بهرهمیردومن فکر می کنم این نگاه کاربردی شاید بتواند آثاری مثل شاهنامه فردوسی را از بستوی دپارتمان های ادبی بیرون بکشد و به سطح جامعه بیاورد. به گفته او نمایش «آقای رستم! لطفا احترام خودتان را نگه دارید» نیز در راستای رویارویی مدرن با آثار کلاسیک ادبیات کشور تولید شده است، یعنی در این اثر کاراکترهای چون کی کاووس، رستم و دیوسپید با مسائل امروزی درگیر شده اند، برای مثال کی کاووس دچار مال شده با رستم به یک بلاگر اینستاگرام تبدیل و دیو سپید نیز گوشه گیر و منزوی شده است.

● ضرورت ادامه پیدا کردن مسیر «آقا رستم»

مداح حسینی ماحصل نگاه مدرن به ادبیات کلاسیک را مثبت می داند و خاطرنشان می کند: نسل جدید به دلیل شرایط وجغرافیای ذهنی ای که دارد، حوصله و حتی دغدغه رفتن به سمت متون کلاسیک را ندارد، اما نمایش هایی مانند «آقای رستم! لطفا احترام خودتان را نگه دارید» می توانند این نسل را درباره شاهنامه کنجکاو و به کهن الگوهای فرهنگی حساس کند؛ یعنی این گونه نمایش ها به نسل جدید کمک می کنند تا دوباره ادبیات کلاسیک و اسطوره ها را در ذهنشان مرور و ارزیابی کنند؛ از همین رو من تلاش مصطفی نصیری و ستاره فرسا را موفق می دانم، اما باور دارم که این تلاش برای مؤثر واقع شدن، نیاز به ادامه پیدا کردن، استمرار و نقادی دارد.

این منتقد، از شکل نگرفتن جریان های مؤثر در تئاتر به عنوان یکی مشکلات این رشته هنری یاد می کند و ادامه می دهد: باید نویسندگان با متون جدید پای کار بیایند و بدون هیچ هراسی، مسیر پرداختن مدرن به ادبیات کلاسیک را ادامه دهند.

او همچنین با بیان اینکه پدیده های فرهنگی در همه دنیا متعلق به همه مردم هستند، یادآور می شود، در کشور ما هرکس خودش را قیم یک حوزه ای می داند، اما فردوسی به همان میزان که متعلق به شاهنامه پژوهان و نسخه شناسان دانشکده ادبیات است، متعلق به نسل زد» هم هست. درواقع هرکدام از این گروه ها نیازهای

خودشان را در رویارویی با فردوسی و شاهنامه برآورده می کنند؛ موضوعی که نشان دهنده بزرگی فردوسی و جایگاه فرهنگی بالای او در نزد مردم است. مداح حسینی در بخش دیگری از صحبت هایش در پاسخ به این مسئله که آیا نگاه بارودیک به شخصیت های شاهنامه موجب از بین رفتن حرمت و جایگاه فردوسی نمی شود، می گوید: «بی افکندم از نظم کاخی بلند» که او یاد و باران نباید گزند». وقتی فردوسی معتقد است باد و باران که تمدن های مختلفی را از بین برده اند، در تخریب شاهنامه ناتوان اند، چگونه امثال من یا آقای نصیری می توانیم شاهنامه را از بین ببریم؟

به نظر این منتقد تا وقتی به شاهنامه به عنوان اثری تمام شده نگاه کنیم که فقط در جمع های محدود شاهنامه دوستان یا شاهنامه خوانان باید به آن پرداخته شود، این مفاهیم جاودان در فرهنگ کشور و در حیان نسل جوان رسوخ نمی کند. اما وقتی شاهنامه به عنوان یک ماده و متن قابل قرائت فرهنگی در نظر گرفته شود، می توان آن را در میان نسل زد برد و حتی در موسیقی رپ هم از آن استفاده کرد.

او که باور دارد پدیده هایی مانند شاهنامه باید در دل مسائل روزمره بروند و براساس وضعیت امروز بازخوانی شوند، در ادامه تأکید می کند: شاهنامه فردوسی نه تنها احتیاجی به قیم ندارد، بلکه خود شاهنامه قیم فرهنگ ایران است. پس ما باید این توهم را از خودمان دور کنیم که مسئول حفاظت از آن هستیم، این اثر از حمله مغول ها، محمودافغان، روسیه و انگلیس و همه بلایای تاریخی که بر سر ما نازل شده در امان مانده است؛ پس در ادامه هم باقی خواهد ماند و این ما هستیم که باید خودمان را به شاهنامه و فردوسی متصل کنیم تا باقی بمانیم.

● کم کاری دانشگاه ها

مداح حسینی درباره دلیل کم پرداخته شدن به شاهنامه در تئاتر نیز می گوید: متأسفانه این توهم در فرهنگ کشور وجود دارد که هرچه متعلق به خودماست، بد و جهان سومی است. اما هر مخرفی که از آن طرف

عبدالمیرزا علیا

است؛ از این رو هنرمندان کمتر به سراغ این اثر فاخر می روند. او ادامه می دهد: من در سال ۱۳۹۷ نمایش دیگری را با محوریت شاهنامه روی صحنه بردم و در یکی از اجراهایم از چند نفر از شاهنامه پژوهان دعوت کردم تا به تماشای نمایش بنشینند. آن ها بعد از پایان اجرا، برخورد بدی داشتند و گفتند ما شاهنامه را تخریب کرده ایم، درحالی که ما فقط یک نگاه متفاوت به شاهنامه داشتیم ووجه دراماتیک ونمایشی آن را به نمایش گذاشتیم. نصیری در بخش دیگری از صحبت هایش درباره روند تولید نمایش «آقای رستم! لطفا احترام خودتان را نگه دارید» یادآور می شود: ما از بهمن ماه تمرین ها را شروع کردیم و در طول عید نوروز هم تمرین داشتیم، چون با تماشاخانه قرار داده بسته بودیم و باید سریع تر کار را آماده

● مائعی به نام تعصب

نصیری درباره گرایش نداشتن نسل جدید تئاتر به بهره گیری از شاهنامه نیز می گوید: پرداختن به شاهنامه به خاطر ظرفیت های عجیب و غریبش و تعصب های مذهبی و وجه و بتوانیم اقتباسی مدرن انجام دهیم.

دکتر مداح حسینی درباره ظرفیت های استفاده از اثر حکیم ابوالقاسم فردوسی در هنر تئاتر می گوید

ضرورت رویارویی مدرن با شاهنامه

می آید و ترجمه می شود، خوب و عالی است. به نظر من این اتفاق نهایت عقب ماندگی فرهنگی و فقدان اعتماد به نفس مارانشان می دهد؛ مشکلی که از آموزش نادرست نشئت می گیرد. من دپارتمان های دانشگاهی و آموزشگاه های تئاتر را مقصر می دانم که کاری برای ارتباط نسل جوان با شاهنامه انجام نداده اند. او که مدیر گروه رشته ادبیات نمایشی در مؤسسه آموزش عالی اقبال لاهوری است، یادآور می شود، ما در مجموعه اقبال همه ریشه اسطوره های آن صحبت کنیم دانشجویان را با متون کلاسیک افزایش دهیم؛ اما این ارتباط با شیوه قدیمی برقرار نمی شود، یعنی دیگر نمی توانیم به دانشجو بگویم بپرداز هشت جلد شاهنامه استاد خاقلی را بخواند. ما باید با زبان خود دانشجویان درباره شاهنامه و ریشه اسطوره های آن صحبت کنیم و اثر مصطفی نصیری و ستاره فرسا از قدم های اولیه برداشته شده در این مسیر است.

این منتقد ادامه می دهد: وقتی مخاطب نمایش «آقای رستم! لطفا احترام خودتان را نگه دارید» را می بیند، با کهن الگوها و نشانه های ادبیات کلاسیک در اتمسفر فضایی امروزی روبه رو می شود. ما از این نوع آثار کم داریم؛ از این رو باید اعتماد به نفس پیدا کنیم و متون کلاسیک را بازخوانی و مدرن سازی کنیم.

او با اشاره به اقتباس و بازخوانی های جدیدی که هنرمندان غربی از آثار کلاسیکشان انجام داده اند، بیان می کند: ما اگر همچنان به شاهنامه و فردوسی از زوایه دید قرن چهارم، نگاه کنیم، ناموفق خواهیم بود و در نهایت به جمع محدودی می رسیم که در آرامگاه فردوسی در حال شاهنامه خوانی هستند و از این فراتر نمی رویم؛ درحالی که اگر شاهنامه را با زبان امروزی بگویم، نسل جدید هم به سمتش می آید.

مداح حسینی تأکید می کند: در جمع های محدود، افراد به دانستن، خواندن و شناخت ریشه های واژه های شاهنامه تافخر می کنند. ما باید از این جریان عبور کنیم؛ چون اکنون آنچه که باید باعث تافخر ما باشد، این است که چقدر توانسته ایم به زبان امروز، دوباره شاهنامه را بازخوانی کنیم.

پیش تولید و از ۲۲ اسفند تصویربرداری آغاز شد که تا ۱۵ دیبیهشت ۱۴۰۳ ادامه داشت و مراحل تدوین سریال همچنان در حال انجام است. تهیه کننده سریال «روزی روزگاری برادر»، با اشاره به اینکه بخشی از سریال در مشهد مقدس فیلم برداری شده است، توضیح داد: با توجه به محتوا و خط سیر داستان، بخش اصلی سریال در تهران و بخش هایی نیز در شهرک دفاع مقدس و حرم مطهر حضرت رضا^ع فیلم برداری شده است.

اخبار هنری مشهد

«مست عشق» در صدر لیست فروش سینماهای استان

جدول فیلم های سینمایی پرفروش در سینما های خراسان رضوی طی هفته گذشته (از ۱۵ تا ۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۳) منتشر شد. به گزارش شهرآرانیوز، فیلم سینمایی «مست عشق» به کارگردانی حسن فتحی، با فروش ۴۴ هزار و ۲۲۴ بلیت در ۷۵۶ ستانس، ۲۲ میلیارد و ۶۱۳ میلیون و ۴۶۰ هزار ریال فروش داشته است. فیلم سینمایی «تمساح خونی» به کارگردانی جواد عزتی، با فروش ۱۹ هزار و ۱۷۸ بلیت در ۵۱۵ ستانس، ۱۰ میلیارد و ۳۵۷ میلیون و ۷۰ هزار ریال فروش داشته است. فیلم سینمایی «سال گریه» به کارگردانی مصطفی تقی زاده، با فروش ۱۶ هزار و ۲۸۱ بلیت در ۴۵۹ ستانس، ۸ میلیارد و ۶۴۱ میلیون و ۱۳۰ هزار ریال فروش داشته است. فیلم سینمایی «بی بدن» به کارگردانی مرتضی علینژاده، با فروش ۶ هزار و ۶۶۶ بلیت در ۳۱۰ ستانس، ۳ میلیارد و ۵۰۵ میلیون و ۷۸۰ هزار ریال فروش داشته است. فیلم سینمایی «آسمان غرب» به کارگردانی محمد عسکری، با فروش ۵ هزار و ۷۲۲ بلیت در ۱۰۴ ستانس، ۲ میلیارد و ۱۷۴ میلیون و ۵۲۰ هزار ریال فروش داشته است. اکران این فیلم از ۱۹ اسفند ۱۴۰۲ آغاز شده است. فیلم سینمایی «الیسا جستجوی قهرمان» به کارگردانی سیدعلی موسوی نژاد، با فروش ۲ هزار و ۱۷۹ بلیت در ۱۲۴ ستانس، ۸۲۳ میلیون و ۱۸۰ هزار ریال فروش داشته است.

«گاليله» در صدر لیست فروش تئاتر مشهد

آمار فروش نمایش های روی صحنه تئاتر در مشهد طی هفته گذ شته (۱۵ تا ۲۱ اردیبهشت) منتشر شد. به گزارش شهرآرانیوز، نمایش «گاليله» به کارگردانی رضا احمدی، با فروش ۷۲۷ بلیت در یازده ستانس، یک میلیارد و ۲۹۵ میلیون و ۸۶۰ هزار ریال فروش داشته است. نمایش «هشتگ، بچه شهرستانی ام» به کارگردانی نوید اسدیان با فروش ۴۵۲ بلیت در یازده ستانس، ۵۰۱ میلیون و ۴۱۰ هزار ریال فروش داشته است. نمایش «آقای رستم» به کارگردانی مصطفی نصیری با ۴۰۹ بلیت، ۵۶۰ میلیون و ۸۲۵ هزار ریال فروش داشته است. نمایش «پیروانولول» به کارگردانی آرش نژاد با فروش ۲۸۱ بلیت در هشت ستانس، ۲۸۷ میلیون و ۶۵۰ هزار ریال فروش داشته است. نمایش «کراپ» به کارگردانی احسان دلدار با فروش ۱۸۳ بلیت در ۲۱ ستانس، ۲۳۲ میلیون و ۵۰۵ هزار ریال فروش داشته است.

نمایش فیلمی از فیلم ساز مشه‌دی در انگلستان

فیلم سینمایی «دوار» به کارگردانی میثم حسن زاده، فیلم ساز مشه‌دی، با نام بین المللی Orbital به هشتمین جشنواره بین المللی فیلم رامسگیت RAMSGATE در انگلستان راه یافت. این رویداد با حمایت BIFA در بندر سلطنتی انگلستان

۲۵الی ژوئن برگزار خواهد شد. فیلم سینمایی «دوار» پیش از این در ریست و دومین جشنواره فیلم روح آتش مورد استقبال امیرکاستاریکا، فیلم ساز شناخته شده صربستانی که ریاست جشنواره رانیز برعهده داشت، قرار گرفت. «دوار» پیش از این برنده جایزه بهترین کارگردانی از هشتمین جشنواره SoundScreen ایتالیا شده است.

چارسوق هنر

«حبیب ا...» به جشنواره شفیلد می رود

مستند کوتاه «حبیب ا...» به کارگردانی عدنان زندی، محصول بقر برودا کنشن، در اولین حضور جهانی خود به سی ویکمین دوره جشنواره بین المللی مستند شفیلد در شهر شفیلد کشور انگلستان راه یافت. جشنواره بین المللی مستند شفیلد (Sheffield DocFest) در سال ۱۹۹۴ تأسیس و به عنوان یکی از مهم ترین و بزرگ ترین رویداد های مستند در جهان شناخته شده است. مستند «حبیب ا...» در بخش اولین نمایش بین المللی، به عنوان نماینده سینمای کوتاه مستند از ایران، در این رویداد حضور خواهد داشت.

مستند کوتاه «حبیب ا...» راوی زندگی خواننده پیشکسوت فولکلور دچار شک و تردید شده است.

نماهنگ «رفیق هییتی» منتشر شد

نماهنگ «رفیق هییتی» برای گرامیداشت چهلمین روز شهادت «سیدعباس صالحی روزبهنائی»، از شهدای حمله تروریستی رژیم صهیونیستی به کنسولگری ایران در سوریه، منتشر شد. شهید عباس صالحی روزبهنائی ۱۳فروردین ماه جاری در حمله جتایتارانه جنگنده های رژیم غاصب صهیونیستی به بخش کنسولی سفارت ایران در دمشق به همراه شش تن از کارکنان کنسولگری و مستشاران نظامی کشورمان به شهادت رسید.